

ציודה לדרך:

סלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

י"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

ציודה לדרך | פרשת ראה

גליון מס' 147 התשפ"ג

גיליון זה מוקדש
לע"נ מרן בעל ה'קהילות יעקב'
ר' יעקב ישראל ב"ר חיים פריץ קנייבסקי זצוק"ל

בְּדֶרֶךְ הַפְּרָשָׁה

הַבְּרָכָה - כְּדֵי שְׁתוּכַל לְשַׁמֵּעַ

אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ (יא, כז)

יש לְדַקְדַק, מדוע אָמְרָה הַתּוֹרָה: "אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ", וְלֹא נֹאמַר: 'אֵת הַבְּרָכָה אִם תִּשְׁמָעוּ', כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַמְשָׁךְ לַגִּבִּי הַקָּלֵלָה - "וְהַקָּלֵלָה אִם לֹא תִשְׁמָעוּ"?

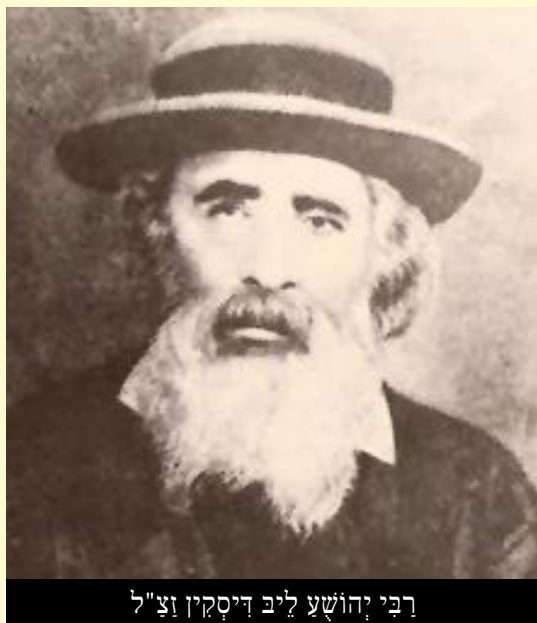
בְּאֵר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֵיב דִּיסקִין זצ"ל: הַמְשָׁנָה בְּאֲבוֹת (ד, יז) אוֹמְרֵת: "יָפָה שְׁעָה אַחַת שֶׁל קִרְתַּי רֹחַ בְּעוֹלָם הַבָּא מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה".

[אֲנִי, בְּיַלְדוּתִי שָׁמַעְתִּי מֵהַמְשֻׁנִּים רַבִּי יְחִזְקִיאֵל לְוִינְשְׁטֵיין זצ"ל שֶׁאָמַר: "קִרְתַּי רֹחַ" זֶה 'שְׁמַעַק', הַרְחָקָה, כְּמוֹ 'שְׁמַעַק טְבָק'. שְׁאִיפֵת רִיחַ אַחַת בְּעוֹלָם הַבָּא שׁוֹהָה יוֹתֵר מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה].

נִשְׁאֲלֵת הַשְּׁאֵלָה: הֲרֵי עוֹלָם הַבָּא הוּא נֶצַח, כֹּל כְּלוֹ רֹחַנִיּוֹת. מִדּוּעַ, אִם כֵּן, כִּשֶׁהַתּוֹרָה מְבַטְיָחָה שְׂכָר עַל קִיּוֹם הַמְצוּוֹת, הִיא מְדַבֵּרֵת עַל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה - "וְאִסַּפְתָּ דְגָנָה... וְנָתַתִּי עֶשֶׂב... וְאִכְלֵתָ וְשִׂבַּעְתָּ", "וַיִּבְרָה פָּרִי בַטֶּנֶה וּפְרִי אֲדָמָתָה... לֹא יִהְיֶה בָּהּ עֶקֶר וְעֵקֶרָה וּבְבִהֶמְתָּהּ", "וְנִתְנָה הָאָרֶץ בְּיֹלָה... וְאִכְלֵתָם לְחִמְכֶם לְשִׂבְעַתְּם וּשְׂבַעְתֶּם לְבָטַח בְּאַרְצְכֶם"? וְכִי זֶה מֵה שֶׁרְאוּי לְהִיּוֹת שְׂכָר הַמְצוּוֹה, וְהֵלֵא - "יָפָה שְׁעָה אַחַת שֶׁל קִרְתַּי רֹחַ בְּעוֹלָם הַבָּא מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה"!

הַמַּגִּיד מְדוּבָנָא זצ"ל הַמְשִׁיל עַל כֶּה מִשָּׁל:

פַּעַם עָבַר הַמְלִיךְ עִם מְרַכְבָּתוֹ הַמְלִכּוֹתִית בְּרַחֲבוֹת עִירוֹ וְהִנֵּה נִגְלָה לְנֶגְדַי עֵינָיו בַּחֹר צַעִיר לְבוּשׁ בְּלוּיֵי סַחְבוֹת הַשְּׂרוּעַ בְּצַדֵּי הַדֶּרֶךְ. הַדְּבָר נִגַּע לְלִבּוֹ שֶׁל

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֵיב דִּיסקִין זצ"ל

הַמְלִיךְ וְהוּא צָוָה עַל מְשָׁרְתָיו לְקַרְא לְבַחֲרוֹ. בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ נִגַּשׁ הַבַּחֲרוֹ אֶל הַמְלִיךְ, מְרַאֲהוּ עָלוּב, אֶה אֲרִשֵׁת פְּנֵי חֲכָמָה.

שָׁאֵלוֹ הַמְלִיךְ: "הֵיכֵן בֵּיתְךָ?" הַשִּׁיב לוֹ: "אֵין לִי בֵּית".

תָּהָה הַמְלִיךְ: "וְהֵיכֵן אֶתָּה מִתְגַּוְרֵר?"

- "בְּרַחֲבוֹב."

- "וְהֵיכֵן אֶתָּה יִשׁוּן בְּלִילוֹת?"

- "עַל סַפְסָלִים בְּצַדֵּי דְרָכִים."

- "וּמָה אֶתָּה אוֹכֵל?"

- "אֲנִי נוֹכֵר בְּפִחֵי אֲשֵׁפָה וְנֹזֵן מִשְׂאֲרֵיּוֹת מְזוֹן

הַמְשֻׁלְכּוֹת בָּהֶם."

- "וּמִנֵּזוֹ לָהּ בְּגָדִים?"

ולדרש נדוניה? ... הרשם שהרשמת אותי היה מטעה, טעיתי בך כשסברתי שאתה בר דעת, מהר שא את רגליך והסתלק מארמוני! אינני רוצה לראותך עוד עד עולם!"

הנמשל: עם ישראל במצרים היו נבזים ושפלים, משעבדים בחמר ובלבנים, ומשפל המדרגה רומם אותם הקב"ה, הוציאם ממצרים, ובחר בהם לעם סגלתו. היעלה על הדעת שלאחר מכן הם יבואו וידרשו ממנו שכר?

ואולם עדין קשה, שכן מן המשל עולה שלא שיה לבקש שכר כלל, והלא כאמור התורה מדברת על שכר, ואיזה שכר? - של עניני העולם הזה. מה פשר הדבר?

זאת ועוד: אם התורה ראתה בכל זאת לדבר על שכר, הלא מן הראוי שיהיה זה שכר רוחני של עולם הבא ולא ענינים גשמיים וקמריים של עולם הזה?

על כך הוסיף המגיד מדובנא והמשיל את משלו: פעם נסע סוחר אחד ליריד, וקנה שם כמה גלילי משי ענקיים, כדי לסחר בהם בעירו ולהרויח מהם את לחמו. בתם היריד נגש לאחד העגלונים, ושכר את שרותיו להסיעו אל ביתו. סכמו ביניהם על מחיר, והעגלון החל לשאת את גלילי המשי כדי להניחם בעגלה. הסוחר עקב אחר העגלון, ואז ראה כי העגלה

- "אינני זקוק לבגדים רבים, די לי במלבוש שעל גופי."

הבחור הצעיר הרשים מאד את המלך בתשובותיו. המלך התמלא עליו רחמים והחליט לעשות מעשה. אסף את הצעיר במרכבתו ונסע עמו לארמון. אמר לו המלך: "מהיום והלאה אקצה לך חדר בארמון, שם תגור ותהיה סמוך על שלחני. כל מחסורה - עלי!" חיו של הצעיר עמדו להשתנות מן הקצה אל הקצה. מחסר בית עלוב נפש - הפך לאדם החי חיי פאר בארמון המלך.

כשהגיעו לארמון פנה אליו המלך: "תראה, נש לי בת יחידה, כלילת המעלות, זה זמן רב אני מחפש עבורה חתן ראוי. מהרגע הראשון שפגשתי בך מצאתי חז בעיני. אני חפץ בך כחתן לבתי. התואיל להנשא לה?"

הבחור הביט במלך בשויון נפש והשיב: "איה אני יכול להסכים להצעה בלי שאדע מה הם התנאים של השדוה, כמה נדוניה אקבל..."

גדה המלך לשמע את תשובתו של הבחור וקרא: "החסר משגעים אני? ... אתה חסר בית, חי באשפתות ונזון משאריות מזון של הבריות, ואני בא וגואל אותך מן הרחוב, ואוסף אותך אל ארמוני, ולאחר מכן אני מציע לך הצעה שאפילו בחלומותיה לא חלמת - להנשא לבת המלך, ואתה עוד מעז להציב תנאים

עמוסה בשני סירים גדולים.

"מה הם הסירים הללו?" – תהה הסוחר.

"בסיר אחד יש תבשיל, ובשני יש מרק", השיב העגלון.

הסוחר מוסיף להקשות: "לשם מה הם מנחים בעגלה? הלא אם נניח לידם את גלילי המשי היקרים, מטלטולי הדרך תשפף תכולת הסירים על בדי המשי ותמלקל אותם".

אמר העגלון: "במטותא, אסביר לך מדוע אני נצרה להם. הרי הנסיעה אורכת כמה ימים. אתה סוחר בעל אמצעים, וכאשר תחוש תחושת רעב תוכל לעצר את הנסיעה, לרדת מן העגלה, להכנס לאחד הפגנדים שבדרך ולסעד את לבך פאות נפשך. אבל אני עגלון עני, דל אמצעים. כשאני רעב, אינני יכול להרשות לעצמי לעצר ולהכנס לפנדק דרכים ולכלות שם את ממוני. לכן אני מצטיד מראש בתבשילים שרעיתי הכינה בביטנו שבכפר, ומדי כמה שעות, תוך כדי נסיעה, אני נוטל מעט מן התבשיל ומן המרק ומשקיט את רעבוני".

אמר לו הסוחר: "אני מצטער, אינני מוכן להניח את גלילי המשי ליד הסירים. השאר את הסירים בביטה, ואני מבטיחה שכאשר נרעב, נכנס שנינו לפנדק דרכים ונסעד את לבנו בארוחה דשנה. אל דאגה – אני אשלם את דמי כל סעדתך. אינני מבקש ממך דבר, רק זאת אבקש ממך: אל תמלקל את הסחורה שלי!"

כה היה. יצאו לדרך, וכעבר כמה שעות, כשהרעב החל להציק להם, עצרו את העגלה ונכנסו לפנדק שבצד הדרך, שם מלאו את פרסם בארוחה דשנה.

העגלון אכל ושתה כיד המלה, בידעו שיש מי שיממן את כל הוצאות הסעדה. אכן, בתם הארוחה נגש הסוחר לבעל הפנדק, ושלים לו דמי סעדתו ודמי סעדת העגלון.

בשלב זה התעורר בלב העגלון החשש שמא יחשיב הסוחר את דמי הסעדה כתשלום עבור שכר מלאכתו. הוא הביע את חששו באזני הסוחר. הרגיעו הסוחר: "תנוח דעתך, שלמתי את דמי סעדתך, כי הדבר היה שנה לי כדי שלא תתמלקל הסחורה. עבור מלאכתך מגיע לך שכר בפני עצמו. אל דאגה, הוא ישלם לך בנפרד – כשנגיע אל היעד".

אומר הרמב"ם: ש"כר מצוה – עין לא ראתה אלקים זולתה", זהו ענין רוחני נשגב, ואין לנו שמץ של משג בו. כל ההבטחות שמובאות בתורה ב"והיה אם שמע", ב"והיה עקב תשמעו", ב"אם בחקתי תלכו", ובשאר המקומות בתורה – אין זה בתור קבול שכר על המצוות, אלא זו הבטחה לשפע ובכרה בעולם הזה, כדי שהאדם יהיה פנוי לעבודת ה', ולא יצטרך לכלות זמנו עבור צרכי הגוף. את השכר עבור קיום המצוות יקבל האדם בבוא העת – בעולם הבא, עולם הגמול.

לפי זה – אומר רבי יהושע ליב דיסקין – התורה מבטיחה: "את הבכרה אשר תשמעו". לא נאמר: 'אם תשמעו', כי גם אם תשמעו ותקימו את המצוות – הבכרה שנאמרה כאן איננה בתורת שכר מצוה. אם כן למה מבטחת לה הבכרה? – "את הבכרה אשר תשמעו", הבכרה נועדה כדי שתהיה לה סיעתא דשמיא שתוכל לשמע וללמד באין מפריע. (רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל – יחי ראובן)

בְּדֶרֶךְ הַחֲדוּד

הַחֲדוּדוֹן שֶׁל הָאוֹר הַחַיִּים

פֶּתַח תַּפְתִּיחַ אֶת יְדֵה לֹו (טו, ח), נִתְּוֹן תַּמְנֹן לֹו וְלֹא יִרַע לְבָבָהּ פְּתִיחָה לֹו (טו, י)

עֲנֵי תַלְמִיד חֶכֶם, הִגִּיעַ לְעִיר סְאֵלִי, וּפְנָה לְ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְדוּשׁ שִׁיתֵּן לֹו צְדָקָה.

שְׁאֵלוֹ הֶרֶב: הֵאֵם יִשְׁנֹן מַלִּים בַּתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, בְּהֵן מוֹפִיעָה כָּל אַחַת מִכ"ב הָאוֹתִיּוֹת בְּרָצִיפּוֹת פְּעֻמִּים?" הִלָּה חָשַׁב וְאָמַר: מִצְאֵתִי אֶת כָּל הָאוֹתִיּוֹת חוּץ מִהָאוֹת ע', וְהוּא הִחַל לְפָרֵט:

א' - "וּמִקְלָלָה אָאֵר". ב' - "בְּשִׁבְתָּהּ בְּבֵיתָהּ". ג' - "מִעֵקֶה לְגִגָּה". ד' - "אוֹ דָדוֹ אוֹ בֶן דָּדוֹ יִגְאָלְנוּ". ה' - "וַיִּשְׁכַּב בְּמִקוֹם הַהוּא". ו' - "וַיְוִי הָעֲמֻדִים". ז' - "עַל מִזְוֹת בֵּיתָהּ". ח' - "חַח וְנֹוּם". ט' - "וְהָיָו לְטֻטְפַּת".

י' - "חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם". כ' - "כָּכֵל אֲשֶׁר אֲנִכִי מִצְוָה הַיּוֹם". ל' - "וּלְלוֹי אָמַר". מ' - "מִמְלַכְתּוֹ כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוּשׁ". נ' - "וְשִׁנְנַתֶּם לְבָנֵיהָ". ס' - "רַעְמָסֵס". ע' - אֵינִי. פ' - "חִפְפָּה עָלָיו". צ' - "וְחִצְצָרוֹת הַתְרוּעָה". ק' - "וּמְחַקֵּק מִבֵּין רַגְלָיו". ר' - "וַיִּמְרָרְהוּ וְרַבּוֹ". ש' - "בְּגִדֵי שֵׁשׁ".

כְּשֶׁהִגִּיעַ לְאוֹת ת' אָמַר: "כְּבוֹד הֶרֶב! קִדְּם תֵּן לִי תְרוּמָה, וְאֲזוֹ אִמַר לָהּ אֶת הַמְּלָה".

לְאַחַר שֶׁהָ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְדוּשׁ נִתֵּן לֹו תְרוּמָה, אָמַר הָעֲנִי: "נִתְּוֹן תַּמְנֹן" - תֵּן לִי עוֹד תְרוּמָה! תֵּמֵן וְיִחְזֹר וְיִתֵּן! וְאִכּוֹ הָ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְדוּשׁ נִתֵּן לֹו תְרוּמָה נוֹסֶפֶת וְנִהְיָה מִפְּקֻחוֹתוֹ הֶרֶבָה.

(רַבִּי רֵאוּבֵן אֵלְבָו שְׁלִיט"א - מִשְׁכַּנֵי אַחֲרֵיךְ)

בְּדֶרֶךְ הַמְּדוּת

הַכְּנָסַת אוֹרְחִים - כְּדֵי לְהַתְחַזֵּק בְּרַחֲמָנוֹת

וְנָתַן לָהּ רַחֲמִים וְרַחֲמָה (יג, יח)

מִנְהֵג קִצֵּת יוֹצֵא דַפֵּן הָיָה נְהוּג בְּעִירוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'וֹי זַצ"ל. אוֹרְחִים רַבִּים הָיוּ מִגִּיעִים לְעִיר. הַתַּפְקִיד לְאַרְחָם אוֹתָם בְּסַעֲדוֹת הַשְּׁבֵת הִטַּל עַל הַשׁוֹחֲטִים שְׁבָעִיר.

מִדֵּי שְׁבוּעַ בְּשָׁבוּעַ, לְפָנֵי שְׁבֵת, הָיָה הַגִּבְאֵי עוֹרָה אֶת רְשִׁימַת הָאוֹרְחִים, וְהָיָה מוֹדִיעַ לְכָל שׁוֹחֵט מִי וְמִי הָאוֹרְחִים שִׁיאֲכֹלוּ עַל שְׁלֶחֶנוּ בְּשֵׁבֶת. כָּל מִי שֶׁהָיָה מִתְמַנֶּה לְשׁוֹחֵט, יָדַע שִׁיחַד עִם הַמְּנוּי הוּא מְקַבֵּל עָלָיו אֶת הָאֲחֻרְיוֹת לְאַרְחָם אוֹרְחִים מִזְדַּמְנִים בְּבֵיתוֹ. הַשׁוֹחֲטִים כְּבָר הָיוּ עְרוּכִים לְכָה מְרֹאשׁ לְפָנֵי כָּל שְׁבֵת.

יִתְנוּ, שֶׁהַמְּנֵהֵג הָיָה הִנְהֵג מִחֻמַּת מִצְבָּם הַפְּלִכְלֵי שֶׁל

הַשׁוֹחֲטִים, שֶׁהָיָה טוֹב וְשִׁפִּיר יַחֲסִית לְמִצְבָּב שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי הָעִיר. בְּכָל אַפֵּן, בְּבִתְיָהֶם שֶׁל הַשׁוֹחֲטִים לֹא הָיָה כְּלָל מִחֶסֶד בְּבִשְׂרָ, מֵאַחַר שֶׁהֵם הָיוּ מְקַבְּלִים נִתְחִים הַגּוֹנִים מִהַבְּהֻמוֹת שֶׁשְׁחָטוּ.

אַחַד הַשׁוֹחֲטִים הַתְרַעַם עַל הַמְּנֵהֵג הָיָה, וְהִתְחִיל לְהַשְׁתַּמֵּט מִלְהֻזְמִין אוֹרְחִים. שְׁבֵת אַחַר שְׁבֵת הָיוּ לֹו תְרוּצִים שׁוֹנִים וּמְשָׁנִים, שְׁבָעֻטָּים הוּא אֵינֹו כּוֹל לְאַרְחָם אוֹרְחִים.

יוֹם אֶחָד קָרָא לֹו רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'וֹי וְאָמַר לֹו: "שְׁמַעֲתִי עָלֶיךָ שֶׁאַתָּה מוֹזְלוֹל בְּמִצְוֹת הַכְּנָסַת אוֹרְחִים".

עָנָה לֹו הַסּוֹחֵר: "אַדְרָבָה, יָגִיד לִי הֶרֶב, לָמָּה יִטַּל הַתַּפְקִיד הָיָה רַק עַל הַשׁוֹחֲטִים? יֵשׁ פֹּה עֲשִׂירִים, יֵשׁ סוֹחְרִים וְנִגְיָדִים, וְדוֹקָא אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְקַחַת אֶת הָאוֹרְחִים וְלְהַאֲכִיל אוֹתָם?".

"אִכּוֹ, כּוֹ", אָמַר לֹו הַרַבִּי מְרוֹז'וֹי, "דוֹקָא אֲתָם".

"אכן", נענע השוחט בראשו, "אמת דבר הרבי".
"על כן", סכם הרבי, "מטל עליה לקיים ונתן לה רחמים
ורחמיה. בשבת אתה מכניס אליה אורחים שאין להם
היכן לשבת, ואתה נותן להם כל מחסורם ומאיר להם
פנים. בכך מתחזקת בה מדת הרחמים. לא זו בלבד,
אלא שכאשר אתה מכניס אל ביתה אורח עני, אינה
מסתפק בספוק מזונו בעלמא. הוא מספר לה על כל
הצרות שעברו עליו, על ימים שלא אכל ולא שטה,
על קשי של גדול הילדים מתוך הדחק והמחסור,
ואתה מטה און ומשתתף בצערן, וממילא מתחזקת
בה מדת הרחמנות".

(רבי בן ציון מוצפי שליט"א – דורש ציון)

"מדוע ולמה? כמה נשתגינו משאר בני אדם?".
הסביר לו הרבי: "התורה אומרת לאחר ענין עיר
הנדחת: 'ונתן לה רחמים ורחמיה'. על דרך צחות נתן
לבאר, שאחרי שהורגים את אנשי עיר הנדחת, עובדי
העבודה זרה, ואחרי ששורפים את כל שלל העיר, יש
צרה גדול לחזק את מדת הרחמים שבלב, שמא נקבע
באדם שמץ של רגש אכזריות".

"אף אתה ושאר השוחטים", המשיך הרבי, "וקוים
לחזק של מדת הרחמים בקרבכם, שהרי כל היום
אתם שוחטים תרנגולים וגם בהמות ועגלים. שוב
ושוב אתם רואים דם, שוב ושוב אתם רואים את
בעלי החיים מפרפרים. דבר זה עלול להשפיע על
האישיות של האדם, ולהחליש את מדת הרחמים".

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-1; 339991 קרן הסעה וסיוע לחלמידי החינוך העצמאי ע"ד 95-659-804-5
התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדרים מלוס" ברחבי הארץ